Eduskunnan lakivaliokunta

Lakivaliokunta 11.12.2024 / KAA 2/2024 vp asiantuntijapyyntö

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto kansalaisaloitteeseen KAA 2/2024 vp Kannabis lailliseksi, säännellyksi ja verolle

1 Asia

Eduskunnan lakivaliokunta pyytää Poliisihallituksen asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa.

2 Kansalaisaloite

Kansalaisaloitteessa on ehdotettu ryhtymistä lainvalmisteluun, jolla kannabiksen laittomuus kumotaan ja se korvataan seuraavasti:

- Kannabiksen käyttö, hallussapito, omatarveviljely, valmistus ja myynti sallitaan ikärajoin
- Luodaan muihin päihteisiin rinnastuva kannabiksen valmistuksen ja myynnin sääntelyjärjestelmä ottaen oppia kannabiksen jo laillistaneiden valtioiden ja osavaltioiden kokemuksista. Sääntelyllä tavoitellaan haittojen minimointia yksilöille ja yhteiskunnalle, alkoholi- ja tupakkalainsäädännön tavoin.
- Asetetaan kannabikselle vero, jolla korvataan sen aiheuttamat haitat yhteiskunnalle
- Määritellään päihdyttävän kannabiksen ja ei-päihdyttävän kannabiksen eli hampun ero selkeästi, jotta hamppua kasvattavat maatalousyrittäjät voivat toimia alallaan.
- Poistetaan kannabiksen käyttömerkinnät sekä vähäisestä kasvatuksesta ja myynnistä aiheutuneet rikosrekisteri- ja muut vastaavat merkinnät

Perustelut

Aloitteen mukaan kannabiksen laillistamisella on kaksi päätavoitetta:

1) Lopettaa kieltolain aiheuttamat haitat
2) Rakentaa kestävä sääntelyjärjestelmä, joka suojelee ja edistää ihmisoikeuksia sekä kansanterveyttä, vähentää rikollisuutta, korruptiota ja väkivaltaa sekä suojelee lapsia ja nuoria.

POLIISIHALLITUS
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 ESPOO
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puh. +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780

Aloitteessa poliisille esitetyt kysymykset:

- Kuinka paljon rahaa poliisi käyttää kannabiksen kriminalisoinnin toimeenpanoon?
- Kuinka pitkään poliisi säilyttää tietoja (rikokset, sakot, kuulustelut, varoitukset jne.) kannabiksen kasvatus- ja käyttörikoksiin liittyen?

3 Yleistä

Osin samansisältöiseen kansalaisaloitteeseen KAA 5/2020 on annettu Poliisihallituksen asiantuntijalausunto 3.12.2021 ja lausuntoa on täydennetty 16.12.2021. Lausunto ja täydennys ovat tämän lausunnon liitteenä.

Huumausaineiden käyttö ja huumausainerikollisuus näyttäytyvät poliisin arjessa joka päivä. Poliisin tietoon tulleiden ja poliisin paljastamien huumerikosten määrä on pidemmällä aikaväillä noussut ja huumausaineiden käyttömäärät ovat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemien jätevesitutkimusten mukaan nousseet selvästi vuodesta 2012, jolloin tutkimukset aloitettiin. Viimeaikaiset tutkimustulokset ja myös poliisin ja Tullin huumausainetakavarikot osoittavat, että erittäin vaarallisten huumausaineiden käyttö ja käyttömäärät ovat lisääntyneet, eli todennäköisesti käyttäjät ovat siirtyneet entistä kovempien huumausaineiden käyttöön.

Huumausainerikollisuus on piilorikollisuutta, josta vain pieni osa tulee viranomaisten tietoon. Poliisin valvonnan määrä ja kohdentaminen luonnollisesti vaikuttavat ilmitulevien rikosten määrään. Poliisi kohdentaa toimenpiteitä paikallisesti erityisesti huumeiden katumyyntiin ja nuorille tapahtuvaan myyntiin, ei itse käyttäjiin. Yksittäisen huumausaineiden käyttäjän poliisi kohtaa pääsääntöisesti muun poliisitehtävän, esimerkiksi voimakkaaseen päihtymykseen, häiriökäyttäytymiseen tai toiseen rikokseen liittyvän tehtävän yhteydessä. Rattijuopumustapauksia, joissa kuljettajan veressä on huumausainetta tai alkoholia ja huumausainetta, on vuosittain n. 7000 tapausta (alkoholia n. 9000 tapauksessa)[1]. Päihteet ja huumeet liittyvät keskeisesti myös väkivaltarikoksiin, ryöstöihin, ampuma-aserikoksiin, varkauksiin ja muun muassa kotihälytystehtäviin.

Poliisi ja Tulli paljastavat ja torjuvat erityisesti järjestäytynyttä ja kansainvälistä huumerikollisuutta tavoitteena torjua huumausaineiden salakuljetusta ja levitystä Suomessa. Pääsääntöisesti huumausaineet salakuljetetaan Suomeen muualta, ja huumausainekauppaan liittyy tai taustalla on lähes aina järjestäytynyttä tai ammattimaista rikollisuutta, oli käyttö sallittua tai ei.

Poliisi on erityisen huolissaan lasten ja nuorten huumausaineiden ja päihteiden käytöstä. Poliisin tietoon tulleiden ja poliisin paljastamien huumerikosten määrä on laskenut vuoden 2020 jälkeen, mutta nuorten (15-20 v) epäillyt huumausainerikokset ovat nousseet. Poliisi tapaa vuosittain n. 250

[1] Epäillystä huumaantuneena ajamisesta kirjataan rikosnimikkeet huumausaineen käyttörikos ja rattijuopumus

alle 15-vuotiasta, n. 1400 15-17 -vuotiasta ja n. 2800 18-20 -vuotiasta käyttörikoksesta tai huumausainerikoksesta epäiltyä. Huumausaineen käyttörikoksia poliisi kirjaa vuosittain yhteensä n. 18 000 - 19 000 tapausta. Uusintarikollisuus on yleistä, mikä viittaa myös ongelmakäyttöön.

Huumausainerikokset ja -käyttörikokset

Tiedot päivitetty 5.11.2024

	2019	2020	2021	2022	2023		Tammi-lokakuu 2023	Tammi-lokakuu 2024	Tammi-lokakuu +/- %
Huumausaineen käyttörikos	20 784	23 779	19 222	17 165	18 568		15 743	14 408	-8,48%
Huumausainerikos	8 000	10 901	6 118	5 576	5 227		4 407	4 348	-1,34%
Törkeä huumausainerikos	1 161	1 143	1 310	1 026	1 406		1 193	1 075	-9,89%
Yhteensä	**29 945**	**35 823**	**26 650**	**23 767**	**25 201**		**21 343**	**19 831**	**-7,08%**

Vuonna 2020 Tulli ja poliisi paljastivat suuren huumerikoskokonaisuuden, josta kirjattiin useita tuhansia rikosilmoituksia.

4 Poliisin ohjeistus

Poliisihallitus on ohjeistuksella suunnannut omaa toimintaansa huumausaineiden käytön ennalta estämiseen ja toimenpiteiden porrastamiseen sanktioiden sijaan. Poliisi pitää kuitenkin tärkeänä, että huumausaineiden käyttäminen on rikos, koska se mahdollistaa selvittää vakavampia rikoksia ja esimerkiksi huumausaineiden välittämistä lapsille ja nuorille.

Poliisihallitus on 28.5.2024 antanut poliisiyksiköille päivitetyn ohjeen menettelystä huumausaineen käyttörikosta koskevissa asioissa (POL-2023-114107). Ohje on saatettu voimaan 1.6.2024 ja sen tavoitteena on varmistaa poliisin yhdenmukainen rikosoikeudellinen puuttuminen huumausaineen käyttöön sekä päihteiden käyttäjien ohjaaminen hoidon piiriin. Nopean ja yhdenmukaisen rikosoikeudellisen puuttumisen ohella huumausaineen käyttörikoksissa tulee huomioida myös muiden viranomaistoimien tehokkuuden lisääminen erityisesti alle 18-vuotiaiden ja huumeriippuvaisten kohdalla. Puuttumisen tärkeänä tavoitteena onkin edistää päihteettömyyttä. Toimenpiteistä luopumisen riittävänä perusteena on sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään hoitoon hakeutuminen.

Ohjeen luvussa 10 on käsitelty poliisin huumausaineiden käyttäjille antamaa hoitoonohjausta. Menettelystä ei ole säädetty lailla, ja poliisin osalta ohjeessa mainitut toimenpiteet perustuvat poliisilaissa ja esitutkintalaissa poliisille säädettyihin toimivaltuuksiin. On kuitenkin huomattava, että poliisi ei voi velvoittaa ketään hakeutumaan hoitoon, vaan kyseessä on poliisitehtävän tai rikoksen esitutkinnan yhteydessä käytävä henkilöä motivoiva keskustelu, jolla pyritään edistämään päihteettömyyttä ja päihderiippuvaisen

oma-aloitteista hakeutumista päihdehoitoon. Ohjeessa on lisäksi huomioitu päihderiippuvaisen kohtaaminen.

Hoitoonohjauksesta on ohjeistettu seuraavasti.

> Poliisi antaa huumausaineen käyttäjälle aina hoitoonohjausta, tukee tätä hoitoon hakeutumisessa sekä osoittaa mistä hoitoapua on paikkakunnalla saatavissa. Arvioinnin varsinaisesta hoitotarpeesta tekee terveydenhuollon ammattilainen. Hoidon tavoitteena on saada huumausaineen käyttäjä lopettamaan huumausaineiden käyttö. Mikäli huumausaineiden kysyntää saataisiin rajoitettua, olisi tämä omiaan vaikuttamaan vähentävästi myös huumausaineiden tarjontaan. Vaikutusta voisi olla myös huumausaineiden käyttöön liittyvään oheisrikollisuuden määrään, sillä tutkimusten mukaan huumausaineiden käyttäjät syyllistyvät usein myös muihin rikoksiin.
>
> Poliisin on hyvinvointialuekohtaisesti yhteistyössä syyttäjän, päihdehuollon ja sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa sovittava menettelytavoista, joilla voidaan edistää riskiryhmiin kuuluvien varhaista hoitoon tai tukipalveluihin hakeutumista ja ehkäistä käyttörikokseen syyllistymisen uusiutumista. Tavoitteena on luoda kiinteänä viranomaisyhteistyönä toimiva puuttumis- ja hoitoonohjausjärjestelmä. Terveydenhuoltolain mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaiden päihde- ja riippuvuushoito.
>
> Poliisiyksiköiden on huolehdittava, että lainsäätäjän tarkoittamat hoitopaikat on koottu yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa muotoon, josta ne ovat vaivatta käytettävissä hoitoonohjaustilanteissa. Tiedot hoitopaikoista tulee pitää ajan tasalla. Poliisiyksiköiden tulee lisäksi huolehtia, että hoitoonohjauksen menettelyt on paikallisesti poliisissa ohjeistettu niin, että hoitoonohjaustilanteessa henkilöstölle on selvää, miten hoitoon haluavan henkilön asian kanssa tulee toimia.
>
> Poliisiyksikkö voi paikallisesti esim. poliisivankilan terveydenhuoltopalveluja järjestäessään ottaa myös hoitoonohjaukseen liittyvän yhteistyön osaksi poliisin ja hyvinvointialueen välistä sopimusta.

Poliisihallitus ei ole ohjeistanut poliisiyksiköitä menettelystä tarkemmin, koska poliisilaitosten toimintaympäristöt ja hyvinvointialueiden päihdehuollon palvelut on järjestetty eri tavoin. Lisäksi jokainen tilanne, jossa huumausaineenkäyttäjä tavataan, on yksilöllinen. Paikallinen sopiminen ja viranomaisten välinen käytännön yhteistyö on tärkeää, jotta hoitoonohjaus on tehokasta ja huumausaineiden käyttäjää motivoivaa, ja henkilölle kyetään osoittamaan paikka, mistä hän voi hakea tukea ja minne hakeutua päihdehoitoon.

Poliisin näkemyksen mukaan on erittäin tärkeää, että koko hoitoonohjausketju saadaan toimivaksi. Haasteena on hoitopaikkojen ja välittömän avun vähäisyys. Poliisilla ei ole toimivaltaa ilman asianosaisen suostumusta eikä hoitopaikkaa, minne ohjata käyttäjä silloin, kun tilanne sitä edellyttäisi.

Myös poliisin resurssit ja muut tehtävät vaikuttavat siihen, kuinka paljon poliisi voi panostaa hoitoonohjaukseen. Käyttäjien motivaatio sitoutua tarjottuun apuun heikkenee, jos hoitoon hakeutuminen on hankalaa tai hoitoon pääsemiseen kuluu aikaa. Päihdepalveluiden järjestämisvastuu on hyvinvointialueilla. Palvelujen saatavuus vaihtelee alueittain ja kunnittain.

Poliisihallitus tekee sosiaali- ja terveysministeriön kanssa yhteistyötä hoitoonohjausjärjestelmän valtakunnalliseksi kehittämiseksi (päävastuu STM ja THL). Nuorten huumausainekuolemien ehkäisy ja siihen liittyvä nuorille annettava huumevalistus ovat osana koulupoliisitoimintaa, jota kehitetään ja tehostetaan lisärahoituksella ensi vuoden aikana.

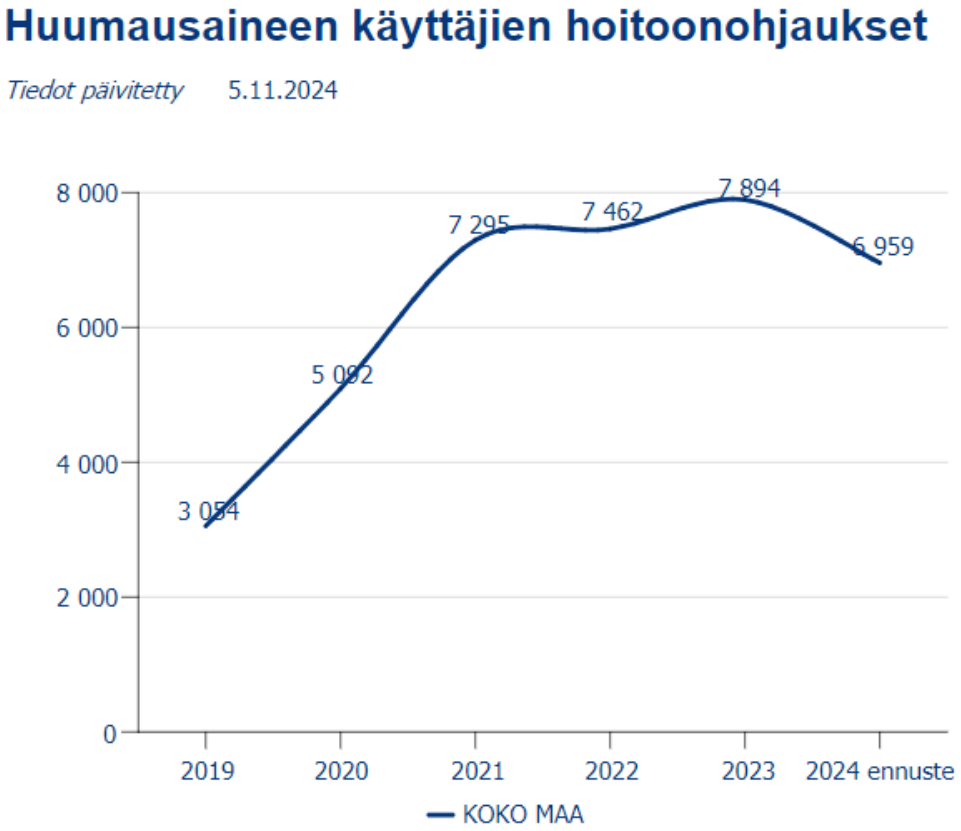

Poliisin toimenpiteitä on porrastettu huumausaineen käyttörikosten kohdalla. Ensikertalaista käyttäjää ei sakoteta ja alle 18-vuotiaiden kohdalla järjestetään puhuttelutilaisuus, jossa nuorelle tuodaan esille selkeä rikosoikeudellinen moite teosta sekä tarjotaan mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteille sekä tuelle päihteettömyyteen. Tilaisuus tähtää siihen, että sen päätteeksi nuorelle annetaan asiassa esitutkintalain mukainen huomautus. Huomautuksen antaminen on yksi laittomaan toimintaan puuttumisen muoto ja voi huumausaineen käytön lopettamisen kannalta johtaa parempaan lopputulokseen kuin ankarammat seuraamukset.

Poliisi tekee ennalta ehkäisevää yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa esimerkiksi Ankkuri-toiminnassa, joka kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ehkäisemiseen. Myös toimenpiteistä luopuminen on mahdollista, jos käyttötilanne on ollut vähäinen,

ja syyte voidaan jättää nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos henkilö on hakeutunut sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään hoitoon.

Poliisin huumausaineen käyttörikoksista antamat sakkovaatimukset

Tiedot päivitetty 5.11.2024

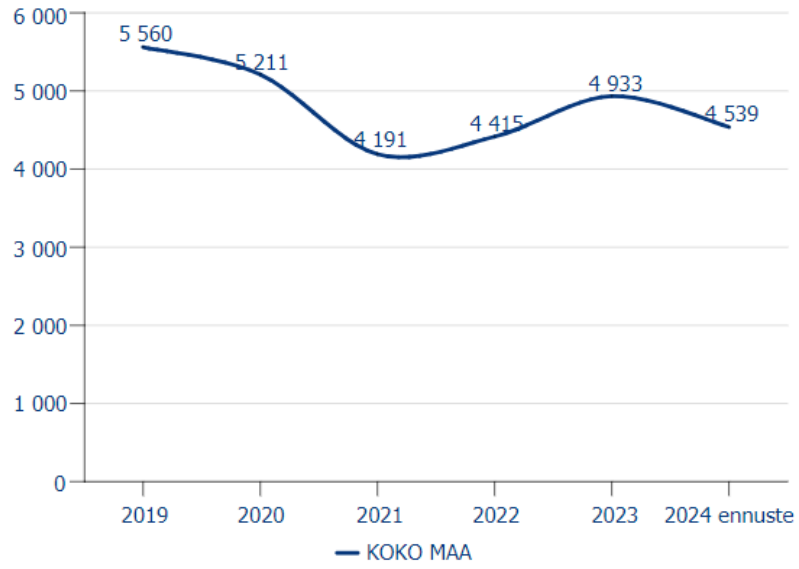

Huumausaineen käyttörikoksesta ensimmäistä kertaa kiinni jääneen alle 18-vuotiaan puhuttelu

Tiedot päivitetty 5.11.2024

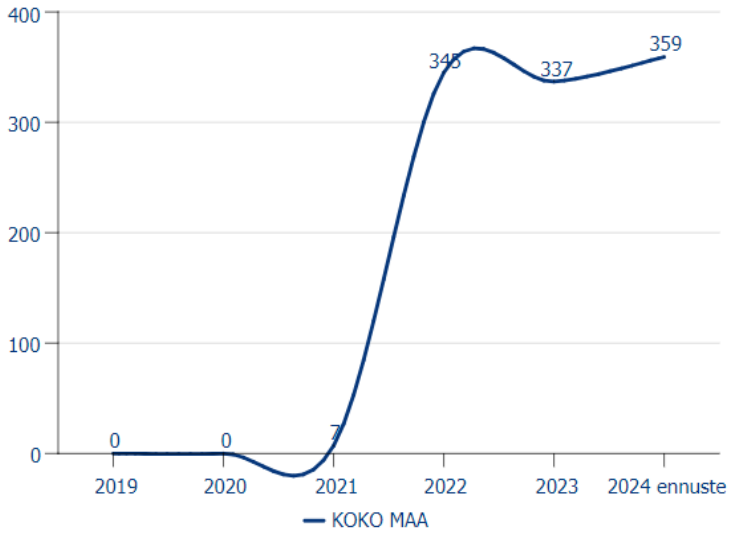

Puhuttelutilaisuuksien kirjaaminen ohjeistettiin v. 2022

5 Lausunto

Poliisi tarkastelee asiaa poliisin tehtävien ja toimivallan näkökulmasta. Sosiaali- ja terveydenhuoltoviranomaiset ovat parhaita asiantuntijoita arvioimaan, millä keinoilla huumausaineiden käyttäjiä voidaan tukea ja millä keinoilla huumeiden käytöstä yksilöille aiheutuvia terveydellisiä haittoja ja sosiaalisia ongelmia voidaan vähentää.

Poliisin kanta kannabiksen ja muiden huumausaineiden käytön rangaistavuuden poistamiseen on ehdottoman kielteinen. Poliisin rikostilastojen ja käytännön kokemuksen perusteella on mahdotonta nähdä, että kannabiksen käytön tai kasvatuksen laillistaminen vähentäisi huumeiden käyttöä ja saatavuutta. Todennäköisempää on, että huumausaineiden saatavuus lisää käyttöä ja siitä aiheutuvia haittoja sekä oheisrikollisuutta. Tätä tukee myös THL:n lakivaliokunnalle 27.5.2024 antama lausunto.[2]

On todennäköistä, että huumausaineiden käyttömäärät ja käyttäjien määrä kasvavat myös tulevaisuudessa, mutta ennalta ehkäisyllä, tehokkaalla hoitoonohjauksella ja torjuntatoimenpiteillä kasvua voidaan hillitä. Poliisin nä-

[2] Otteita THL:n lausunnosta

THL ei kannata kannabiksen laillistamista tai kotikasvatuksen sallimista. Vuoden 2022 huumekyselyssä (THL) peräti vajaa kolmasosa vastaajista oli sitä mieltä, että huumeita voi käyttää kohtuullisesti siten, ettei niistä aiheudu ongelmia. Muiden huumeiden kuin kannabiksen käytön riskeihin suhtaudutaan edelleen pääosin kriittisesti. Noin neljäsosa vastaajista olisi myös kiinnostunut kokeilemaan kannabista, jos se olisi laillista.

Vaikka kannabis on useilla mittareilla vähemmän haitallinen kuin monet muut päihdyttävät aineet, se voi aiheuttaa riippuvuutta ja sen käytöstä voi koitua monenlaista haittaa. Esimerkiksi useiden tutkimusten perusteella kannabiksen käytöstä aiheutuvat psykoosit ovat lisääntyneet ja psykoosiin sairastuneista joka kolmas sairastuu myöhemmin skitsofreniaan.

Laajan kirjallisuusselvityksen mukaan 71 % tutkimuksista näytti, että kannabiksen käyttö on lisääntynyt kannabiksen laillistamisen jälkeen, kun taas loput, 29 % tutkimuksista viittaavat siihen, ettei muutosta ole tapahtunut. Yksikään tutkimus ei viittaa kannabiksen käytön vähenemiseen. Kannabiksen käytön yleisyyden odotetaan kasvavan nopeammin, jos lailliset markkinat houkuttelevat uusia käyttäjiä, esimerkiksi markkinoinnin ja useiden vähittäismyyntipisteiden tarjoaman laajan valikoiman ansiosta.

Alaikäiset nuoret Kanadasta, Yhdysvalloista ja Uruguaysta ovat raportoineet, että laillistaminen on helpottanut kannabiksen saantia. Kannabiksen käyttö alaikäisillä ei kuitenkaan ole merkittävästi lisääntynyt näissä maissa. Tämä saattaa selittyä sillä, että kannabiksen saanti ei ole juurikaan muuttunut niiden nuorten keskuudessa, jotka ovat kiinnostuneita kannabiksen käytöstä.

Lisäksi useat tutkimukset ovat yhdistäneet kannabiksen laillistamisen kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien kasvuun. Itse ilmoitettu kannabiksen vaikutuksen alaisena ajaminen ei näytä lisääntyneen laillistamisen myötä, mutta on todennäköistä, että kuljettajien, joiden veressä on THC:tä, määrät ovat lisääntyneet laillistamisen jälkeen. Huomionarvoista on, että yksikään artikkeleista ei osoittanut laskua liikennehaittojen indikaattoreissa.

Toinen keskeinen aloitteen sisältö kannabiksen käytön laillistamisen lisäksi on kotikasvattamisen salliminen. Tässä erityistä huolta THL:ssä herättää lasten ja alaikäisten nuorten suojeleminen. Aloite ei tuo esille, miten mm. kotikasvatusta rajoitetta isiin tai valvottaisiin kotitalouksissa, joissa on alaikäisiä lapsia.

Lopuksi THL haluaa korostaa, että yleinen päihdepolitiikassa käytetty tutkimushavainto on, että saatavuus lisää käyttöä ja käytön lisääntyminen lisää haittoja kokonaiskulutusmallin mukaisesti. Toisaalta dekriminalisaation erilaiset mallit, joissa huumeiden tuotanto pysyy yhä laittomana, mutta itse käyttö ei, eivät välttämättä johda käytön lisääntymiseen, koska laillista tuotantoa ei ole. Käsittelyssä olevassa mallissa, jossa kannabiksen kasvatus omaan käyttöön sekä lailliset markkinat sallittaisiin, markkinoiden kasvu voi johtaa kulutuksen ja haittojen kasvuun väestötasolla.

kemyksen mukaan huumausaineiden vapaampi käyttö luo aina lisää kysyntää kaikkien huumeiden kohdalla ja käyttäjäkunta laajenisi, mikä todennäköisesti lisäisi myös kovempien ja erityisen vaarallisten huumausaineiden ongelmakäyttöä. Huumausaineiden kasvava käyttö lisäisi myös siihen liittyvän rikollisuuden määrää ja siten poliisin tehtävämäärien kasvua.

Huumausainerikollisuuteen liittyy olennaisesti muuta rikollisuutta, kuten omaisuus- ja pahoinpitelyrikoksia sekä ryöstöjä ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten hyväksikäyttöä. Oheisrikollisuuden lisäksi kannabiksen kasvava käyttö lisäisi myös onnettomuusriskiä esimerkiksi tieliikenteessä.[3] Kannabiksen THC-pitoisuudet ovat nousseet, mikä voi lisätä päihtymyksen voimakkuutta ja myös terveyshaittoja.

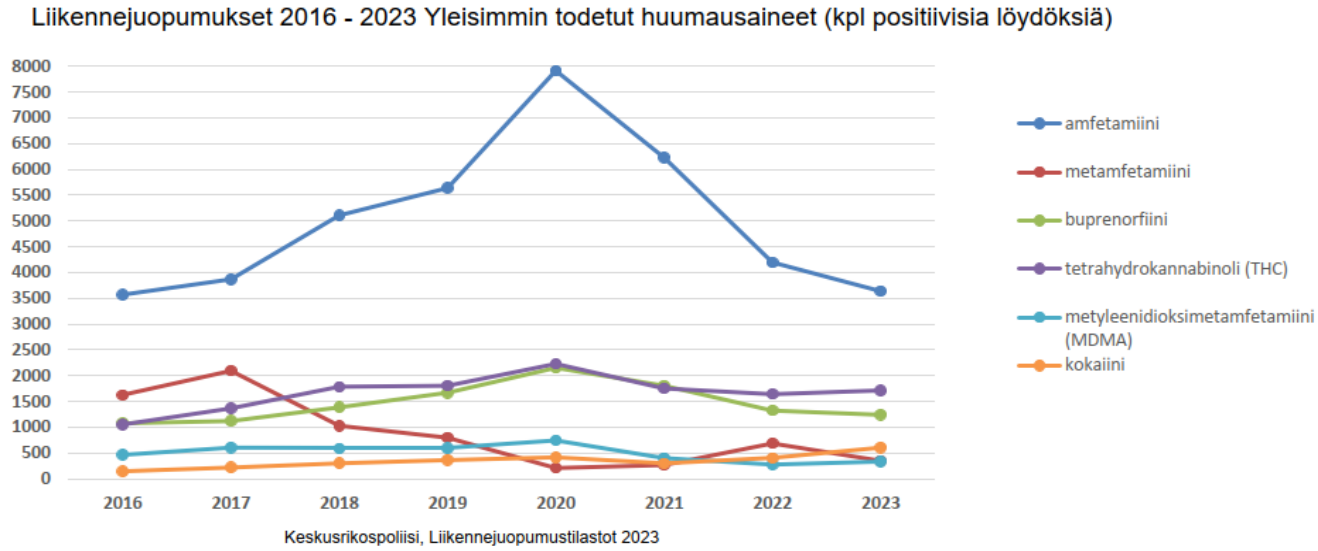

Poliisin kokemuksen mukaan mahdollisen laillisenkin toiminnan ohessa olisi aina laitonta toimintaa, kuten alkoholin ja tupakkatuotteiden kohdalla. Ei ole myöskään poissuljettua, että rikolliset toimijat ja järjestäytynyt rikollisuus tulisivat hyödyntämään laillista toimintaa osana rikollista toimintaansa, esimerkiksi laillisen kasvatuksen osalta. Kannabista ei siten voida erottaa muista huumausaineista ja huumausainerikollisuudesta.

Poliisi tukee ja kannattaa yleisesti kaikkia niitä keinoja, joilla huumausaineiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia haittoja ja ongelmia niin yksiköille kuin

[3] Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) julkaisu Kannabiksen dekriminalisoinnin ja laillistamisen vaikutus liikenneturvallisuuteen: systemaattinen kirjallisuuskatsaus, Traficomin tutkimuksia ja selvityksiä 1/2024, 13.2.2024, s. 27.
Tämän kirjallisuuskatsauksen johtopäätöksenä voidaan todeta, että kannabiksen viihdekäytön laillistaminen, kannabiksen vähittäismyynti ja kasvatus omaan käyttöön kaikkine rajoituksineenkin ja valvontamekanismeineenkin tulisi lisäämään kannabiksen käyttöä, päihtyneenä ajamista ja liikenneonnettomuuksia, -vammautumisia ja -kuolemia. Tämä vaikutus kohdistuisi erityisesti jo nyt liikenneturvallisuuden kannalta riskialttiiseen ryhmään eli nuoriin miehiin. Dekriminalisaation vaikutuksesta liikenneturvallisuuteen on paljon vähemmän tutkimuksia kuin laillistamisesta tai kannabiksen kaupallistamisesta, mutta tutkimukset viittaavat vaikutuksen olevan saman suuntainen kuin laillistamisella. Viime kädessä tulee muistaa, että kannabis on keskushermostoon vaikuttava huumausaine, joka heikentää ajokykyä. Lisäksi yhteiskäyttö alkoholin tai muiden huumausaineiden kanssa heikentää ajokykyä moninkertaisesti verrattuna yhdestä päihteestä johtuvaan rattijuopumukseen, oli sitten kyseessä vain kannabis tai alkoholi (Kelly et al., 2004; Ramaekers et al., 2004). Kannabiksen laillistamisen tai dekriminalisoinnin todennäköisesti lisätessä käyttöä, päihtyneenä ajoa ja liikenneonnettomuuksia, ei liikenneturvallisuuden kannalta ole suositeltavaa edistää kannabiksen viihdekäyttöä, kotikasvatusta tai myyntiä näillä toimilla.

yhteiskunnallekin voidaan ehkäistä ja vähentää. Toimenpiteet on aina suhteutettava toimintaympäristöön ja vallitseviin olosuhteisiin, eikä tule suoraan ottaa mallia esimerkiksi toisten valtioiden kokeiluista. Poliisin näkemyksen mukaan kaikkien kokeilujen ja toimenpiteiden ensisijaisena tavoitteena tulee olla ennalta estää ja vähentää huumausaineiden käyttöä ja houkuttelevuutta sekä tehostaa hoitoonohjausta ja parantaa muita tukimuotoja ja palveluita päihdeongelmasta kärsiville.

Poliisi ja poliisin toimenpiteet eivät ole esteenä hoitoon hakeutumiselle ja hoitoon pääsylle. Aloitteen tekijöiden esityksessä esitetyt väitteet poliisin toiminnan negatiivisista vaikutuksista ovat perustelemattomia ja täysin paikkaansa pitämättömiä.

6 Kysymykset poliisille

1) Kuinka paljon rahaa poliisi käyttää kannabiksen kriminalisoinnin toimeenpanoon?

Poliisin tilastoista ei saada suoraan tietoa siitä, kuinka paljon poliisille syntyy kustannuksia juuri kannabikseen liittyvistä tehtävistä, esimerkiksi huumausaineen käyttörikosten kohdalla. Kannabis (marihuana) on kuitenkin yleisin käytetty huumausaine, vaikkakin esim. huumaavien lääkkeiden ja erittäin vaarallisten huumausaineiden (mm. kokaiini) käyttö on kasvanut. Kuten edellä on todettu, poliisi pääsääntöisesti tapaa huumausaineiden käyttäjän muun tehtävän tai toisen rikoksen yhteydessä, esimerkiksi rattijuopumuksen yhteydessä, jolloin poliisitehtävä ja esitutkinta on joka tapauksessa suoritettava.

Rattijuopumusrikokset

Tiedot päivitetty 5.11.2024

	2019	2020	2021	2022	2023		Tammi-lokakuu 2023	Tammi-lokakuu 2024	Tammi-lokakuu +/- %
Huumaava aine	7 034	9 286	7 378	5 805	5 823		4 900	4 265	-12,96%
Alkoholi ja huumaava aine	1 144	1 459	1 203	1 218	1 232		1 045	882	-15,60%
Alkoholi	10 318	9 521	8 853	9 165	8 910		7 516	7 133	-5,10%
Yhteensä	**18 496**	**20 266**	**17 434**	**16 188**	**15 965**		**13 461**	**12 280**	**-8,77%**

Huumausaineen käyttörikoksissa ja kannabiksen kasvatustapaukissa kasveja tai kasvin osia ei enää lähetetä kuin poikkeuksellisissa tilanteissa laboratoriotutkimuksiin, joista ei siten aiheudu kustannuksia. Tutkintatoimenpiteet käyttörikoksissa ovat suhteellisen yksinkertaisia (yleensä huomautus tai sakkomenettely), joten toimenpiteisiin ei kulu paljoa aikaa. Takavarikoidut kasvit hävitetään muiden takavarikoitujen aineiden kanssa ongelmajätelaitoksissa, joten erillisiä kuljetus- ja hävityskustannuksia ei synny.

Poliisin tilastojen mukaan v. 2019 - 2024 perusmuotoisissa huumausainerikoksissa huumausaineen viljely, mikä viittaa esim. kannabiksen kasvattamiseen, oli tekotapana n. 800 tapauksessa, kun muutoin perusmuotoisia huumausainerikoksia tuli poliisin tietoon yhteensä n. 6800. Suhteutettuna poliisin samana aikana kirjaamiin kaikkiin rikosilmoituksiin pois lukien sakkoasiat n. 306 000 / vuosi, on määrä n. 0,26 % kaikista poliisin kirjaamista rikosilmoituksista.

2) Kuinka pitkään poliisi säilyttää tietoja (rikokset, sakot, kuulustelut, varoitukset jne.) kannabiksen kasvatus- ja käyttörikoksiin liittyen?

Liitteessä 2 (Poliisihallituksen täydentävä asiantuntijalausunto kansalaisaloitteesta KAA 5/2020) on käsitelty henkilötietojen poistamista poliisiasian tietojärjestelmästä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 33 §:n mukaisesti.

Yhteenvetona voi todeta, että huumausaineen käyttörikoksesta kirjattu rikosilmoitus säilyy poliisiasiain tietojärjestelmässä noin viisi vuotta. Tiedot poistetaan aikaisintaan 5 vuoden kuluttua ilmoituksen kirjaamisesta tai asian lähettämisestä syyttäjälle.

Mikäli hampun viljelyssä (kannabiksen kasvatus) rikosepäilynä on perusmuotoinen huumausainerikos, josta säädetty rangaistus on sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta, poistetaan rikosasian tiedot aikaisintaan 5 vuoden kuluttua ilmoituksen kirjaamisesta, tai jos asia lähetetään syyteharkintaan, kymmenen vuoden kuluttua rikosasian siirtämisestä syyttäjälle.

Esitutkinnassa kertynyttä aineistoa (rikosilmoitus, kuulustelut, lausunnot ym.) säilytetään poliisilaitoksilla paikallispoliisin arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti (toistaiseksi paperimuodossa). Paikallispoliisissa esitutkinta-aineiston ja pöytäkirjojen säilytysaika on 25 vuotta. Nollaan päättyvät vuodet ja niiden rikosten, joiden syyteoikeus ei vanhene, esitutkinta-aineisto säilytetään pysyvästi.

Poliisin tietojärjestelmään kirjatut rekisteritiedot ovat yleensä esim. turvallisuusselvitysten perusteena, jolloin pitkäaikaiseen säilytykseen (arkistoon) siirretyt asiakirjat eivät rekisteristä poistumisen jälkeen tule turvallisuusselvityksissä esille.

Poliisitarkastaja Kari Siivo

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 09.12.2024 klo 09:28. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet	POL-2021-46597 Poliisihallituksen asiantuntijalausunto kansalaisaloitteesta KAA 5/2020, 31.12.2021 ja täydentävä lausunto 16.12.2021
Jakelu	Eduskunnan lakivaliokunta
Tiedoksi	Poliisiylijohtaja Ilkka Koskimäki Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo Poliisiylitarkastaja Minna Ketola Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki Poliisiylitarkastaja Pasi Rissanen Poliisilakimies Visa Weckström Poliisihallitus esikunta